

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 400/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Sabínou Šurinovou Barciovou, Pri kaštieli 387, Alekšince, proti uzneseniu vyšetrovateľky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ ČVS: PPZ-216/NKA-ZA4-2019 zo 14. septembra 2023, uzneseniu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/3 Gv 34/21/1000-44 z 23. novembra 2023 a písomnému upovedomeniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. IV/3 Pz 18/24/1000-6 z 29. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 49 ústavy a práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) proti uzneseniu vyšetrovateľky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ (ďalej len „policajtky“) ČVS: PPZ-216/NKA-ZA4-2019 zo 14. septembra 2023, uzneseniu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 34/21/1000-44 z 23. novembra 2023 a písomnému upovedomeniu generálneho prokurátora č. k. IV/3 Pz 18/24/1000-6 z 29. apríla 2024.

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo uznesením policajtky ČVS: PPZ-506/NKA-FP-ZA-2019 z 27. mája 2019 podľa § 199 ods. 1, 2 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie pre zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, 4 písm. a) Trestného zákona. Na podklade vykonaného dokazovania

v prípravnom konaní bolo uznesením policajtky ČVS: PPZ-506/NKA-FP-ZA-2019 z 21. apríla 2022 podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie sťažovateľovi pre pokračovací obzvlášť závažný zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, 4 písm. a) Trestného zákona a iné, ktoré bolo na podklade sťažnosti sťažovateľa uznesením prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 34/21/1000-25 z 5. mája 2023 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušené a vec vrátená vyšetrovateľke na ďalšie konanie a rozhodnutie. Dôvodom zrušenia uznesenia policajtky ČVS: PPZ-506/NKA-FP-ZA-2019 z 21. apríla 2022 bol prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry vyjadrený právny názor k postupu podľa § 211 ods. 1, 2 Trestného poriadku, ktorého aplikácia v okolnostiach trestného stíhania sťažovateľa, teda „*poškodenej spoločnosti s ručením obmedzeným*“, vyžadovala „*súhlas na trestné stíhanie takejto spoločnosti, za ktorú však musí konať taký jej orgán, najmä konateľ, ktorý nie je na veci zainteresovaný, koná objektívne, a nie jednostranne a len v prospech podozrivého, a zároveň nezastupuje spoločnosť len formálne, bez znalosti veci, či dokonca je priamo navádzaný na jednotlivé úkony podozrivým, aby konal v jeho prospech. Ak takáto situácia vznikne, je nevyhnutným postupovať podľa § 48 ods. 3 Trestného poriadku a takejto právnickej osobe musí v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie ustanoviť na výkon práv poškodeného opatrovníka. Takáto situácia vznikla aj v tomto prípade a preto sudca pre prípravné konanie uznesením sp. zn. 7Tp/2/2022 zo dňa 28.3.2023 (zatiaľ neprávoplatne) podľa § 48 ods. 3 Trestného poriadku poškodenej spoločnosti BTG Holding, s.r.o. ustanovil na výkon jej práv opatrovníka – spoločnosť I & R Konkurzy a reštrukturalizácie, k.s. Bratislava.*“.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4 Tost 13/2023 z 20. júna 2023 zrušil podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu Pezinok sp. zn. 7Tp/2/2022 z 28. marca 2023 a podľa § 48 ods. 3 Trestného poriadku návrh prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry na ustanovenie opatrovníka obchodnej spoločnosti BTG Holding, s.r.o., Kalinčiakova 555/30, Modra, IČO 35 759 089, zamietol. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 4 Tost 13/2023 z 20. júna 2023 dospel k záveru o neaplikovateľnosti § 211 ods. 1, 2 Trestného poriadku na okolnosti trestného stíhania sťažovateľa a z tohto dôvodu aj nedôvodnosti potreby ustanovenia opatrovníka obchodnej spoločnosti BTG Holding, s.r.o., Kalinčiakova 555/30, Modra, IČO 35 759 089, ako poškodenému v trestnom konaní. Najvyšší súd bol toho právneho názoru, že „*právnická osoba je určitý teoretický právny konštrukt, ktorý sám osebe necíti, nemyslí, nevyjadruje svoje pocity a myšlienky, a podobne, teda ani objektívne, bez pochyb, nie je spôsobilá vypovedať, ani mať priateľské, či iné obdobné vzťahy (objektívne vzaté, vzhľadom na jej charakter, nemá samozrejme ani žiadne rodinne a príbuzenské vzťahy), právnická osoba preto sa prejavuje navonok len prostredníctvom inej, a to fyzickej osoby.*“. Najvyšší súd, rozhodujúc o sťažnosti podanej samotnou poškodenou právnickou osobou BTG Holding, s.r.o., Kalinčiakova 555/30, Modra, IČO 35 759 089, teda dospel k právnenému názoru, podľa ktorého „*zmyslom ustanovenia §211Trestného poriadku... je chrániť poškodeného (nie obvineného, ktorý by mohol mať, vzhľadom na jeho dlhodobé pôsobenie v pozícii spoločníka a konateľa poškodenej spoločnosti, určitý vzťah k tejto spoločnosti, naopak to však možné nie je, pretože právnická osoba nie je schopná príbuzenského, priateľského, či iného obdobného vzťahu s fyzickou osobou), nenarušiť jeho (poškodeného) rodinné, príbuzenské, či iné obdobné, ako napríklad úzko priateľské vzťahy k obvinenému. Vzhľadom ale na to, že právnická osoba, s ohľadom na jej charakter, takéhoto*

vzťahu s fyzickou osobou schopná nie je, niet čo, trestným stíhaním spoločníka, zamestnanca, či osoby oprávnenej za právnickú osobu konať, narušiť a tým ani čo chrániť.“

4. V ďalšom na podklade právneho názoru vysloveného v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 13/2023 z 20. júna 2023 policajtká svojím v poradí ďalším, teda napadnutým uznesením vzniesla obvinenie sťažovateľovi pre pokračovací obzvlášť závažný zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, 4 písm. a) Trestného zákona a iné, ktoré sťažovateľ napadol sťažnosťou podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, o ktorej rozhodol prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry svojím napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú. Napokon generálny prokurátor písomným upovedomením oboznámil sťažovateľa s negatívnym posúdením ním podaného mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti napáda všetky tri rozhodnutia vydané vo svojom trestnom stíhaní, pričom v súhrne konštatuje, že všetky tri sú porušením zákona v jeho neprospech a ich vydaním boli porušené práva sťažovateľa, keďže (i) je trestne stíhaný aj napriek tomu, že sa na jeho trestné stíhanie vyžaduje súhlas poškodeného [čo je aj samostatným dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku] a jeho trestné stíhanie je tak neprípustné [čo predstavuje taktiež dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku], (ii) v priebehu prípravného konania došlo k zásadnému porušeniu jeho základného práva na obhajobu, ktorého porušenie spočívalo v zrušení ustanoveného obhajcu, a to napriek tomu, že s ohľadom na právnu kvalifikáciu stíhaných skutkov ide o povinnú obhajobu [čo je aj samostatným dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], (iii) jeho trestné stíhanie je založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom [čo je aj samostatným dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku], (iv) jeho samotné trestné stíhanie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku/skutkov [čo je aj samostatným dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] a napokon (v) generálny prokurátor pochybil, ak nevyhovел jeho návrhu na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku a neodstránil zistené nezákonnosti v prípravnom konaní, pričom jeho písomné upovedomenie *„nedáva odpovede na zásadné argumenty, najmä na odklon od judikatúry, je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne, pričom len doslovne dôvodí argumentmi prezentovanými orgánmi činnými v trestnom konaní.“*

6. Kľúčovou sťažnostnou námietkou sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti je jeho nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v jeho uznesení sp. zn. 4 Tost 13/2023 z 20. júna 2023 (ktorý si osvojili v ďalšom postupe aj orgány činné v trestnom konaní, bod 3), podľa ktorého sa v okolnostiach jeho trestného stíhania nevyžaduje súhlas poškodenej právnickej osoby BTG Holding, s.r.o., Kalinčiakova 555/30, Modra, IČO 35 759 089, podľa § 211 ods. 2 Trestného poriadku na jeho trestné stíhanie (na účely právne perfektného udelenia jej aj bol ustanovený opatrovník spoločnosť I & R Konkurzy a reštrukturalizácie, k.s. Bratislava). Sťažovateľ je presvedčený o tom, že v okolnostiach jeho trestného stíhania sa, naopak, súhlas poškodenej právnickej osoby BTG Holding, s.r.o., Kalinčiakova 555/30, Modra, IČO 35 759 089, podľa § 211

ods. 2 Trestného poriadku vyžaduje, keďže trestný čin, pre ktorý je trestne stíhaný, a to pokračovací obzvlášť závažný zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, 4 písm. a) Trestného zákona, je návrhovým trestným činom, teda trestné stíhanie „je možné začať a ďalej v ňom pokračovať iba na základe udeleného súhlasu poškodeného podľa § 211 ods. 1 TP, ktorý je v tomto ustanovení explicitne uvedený.“. Predmetný § 211 ods. 1 Trestného poriadku je podľa sťažovateľa potrebné vykladať aj za použitia teleologického výkladu tak, že „ide o prelom do zásady legality a oficiality (§ 2 ods. 5 a 6 TP), pre splnenie ktorého zákon požaduje súčasné (kumulatívne) splnenie nasledovných podmienok: (i) záujem poškodeného, ktorý má blízky vzťah k páchatelovi trestného činu označeného v § 211 ods. 1 TZ na potrestaní práve tohto páchatel'a, pričom tento záujem je čo do intenzity rovnaký s právom odoprieť vypovedať proti takej osobe podľa § 130 ods. 1, ods. 2 TP - teda právom poškodeného vyjadreným ako jeho záujem netrestať takého páchatel'a, ktorého trestný postih by pre poškodeného právom predstavoval vlastnú ujmu, (ii) musí ísť o niektorý z taxatívne uvedených trestných činov tak, ako sú tieto presne označené v § 211 ods. 1 TZ, (iii) nesmie ísť o trestný čin, ktorým bola spôsobená smrť alebo poškodeným je štát, obec, vyšší územný celok, právnická osoba s majetkovou účasťou štátu alebo právnická osoba, ktorá hospodári s verejnými financiami.“. Podľa sťažovateľa sú v jeho prípade splnené všetky uvedené podmienky, a preto za dosiaľ nikdy neudeleného súhlasu s jeho trestným stíhaním osobami oprávnenými konať za poškodenú právnickú osobu BTG Holding, s.r.o., Kalinčiakova 555/30, Modra, IČO 35 759 089, je trestné stíhanie vedené proti jeho osobe nezákonné a porušujúce ním označené základné práva.

7. Podľa právneho názoru sťažovateľa ním predostretý výklad § 211 ods. 1, 2 Trestného poriadku podporuje aj rozhodovacia činnosť vyšších súdnych autorít, a to najvyššieho súdu v jeho uznesení sp. zn. 3Tdo/16/2020 z 9. decembra 2020, Najvyššieho súdu Českej republiky v sp. zn. 21Cdo 2192/2001 z 1. augusta 2002, ako aj ústavného súdu, ktorý vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 185/2020 z 27. augusta 2020 mal konštatovať, že „súhlas s trestným stíhaním sa vyžaduje len od takého poškodeného, ktorý je fyzickou osobou majúcou konkrétny vnútorný pomer k páchatelovi (nie teda od právnickej osoby), nie je pri výklade Trestného poriadku ústavne udržateľný.“. Sťažovateľ pri výklade obsahu nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 185/2020 z 27. augusta 2020 dospel k právnemu názoru, podľa ktorého «Tým, že zákonodarca v ustanovení § 211 ods. 2 TP ustanovil ako výnimku z pravidla o potrebe súhlasu poškodeného na trestné stíhanie konkrétnej osoby ako obvineného v prípade trestných činov vymenovaných v ustanovení § 211 ods. 1 TP viaceré taxatívne vymenované typy právnických osôb ako poškodených, zároveň určil, že v prípade ostatných (iných než vymenovaných) typov právnických osôb je potrebné použiť ustanovenie § 211 ods. 1 TP (v zmysle súhlasu poškodeného na trestné stíhanie dotknutej osoby). To platí bez ohľadu na z povahy veci vyplývajúcu absenciu vzťahu poškodeného (ako právnickej osoby) k osobe potencionálneho obvineného, ktorý je vymedzený v naostatok označenom ustanovení (právo poškodeného odmietnuť vypovedať proti dotknutej osobe ako svedok). Ustanovenie § 211 ods. 2 TP má teda v uvedenom smere povahu „lex specialis“ a nie je citovanou podmienkou podľa odseku 1 tohto ustanovenia obmedzené. Keďže ide o bazálnu podmienku trestného stíhania konkrétnej osoby ako obvineného, základné právo byť stíhaný len spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (čl. 17 ods. 2 prvá veta Ústavy SR), môže byť naznačeným nesprávnym výkladom ustanovení § 211 ods. 1 a 2 TP (v ich vzájomnej súvzťažnosti) porušené.». Sťažovateľ teda obsah nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 185/2020 z 27. augusta 2020 vyložil tak, že „právnická osoba má totožné práva

ako fyzická osoba a ak tieto práva nie sú právnickej osobe priznávané, dochádza k porušeniu Ústavy Slovenskej republiky.“.

8. Sťažovateľ okrem nosného argumentu, ktorým je nutnosť získania súhlasu na jeho trestné stíhanie podľa § 211 ods. 1, 2 Trestného poriadku, a to od osôb oprávnených konať za poškodenú právnickú osobu, k čomu dosiaľ nikdy nedošlo (vo vyšetrovacom spise sa nenachádza žiadny súhlas poškodenej právnickej osoby, dokonca v celom priebehu trestného konania k vyžiadaniu súhlasu poškodeného zo strany orgánov činných v trestnom konaní ani nedošlo), predložil aj ďalšie podporné argumenty na svoju obhajobu, a to (i) vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu (rozumej aj poškodenú právnickú osobu, na ktorú bol vyhlásený konkurz) neznamená stratu spôsobilosti na právne úkony samotného úpadcu, ktorý naďalej konaná prostredníctvom osôb oprávnených konať za právnickú osobu, v dôsledku čoho sú tieto osoby aj naďalej oprávnené konať za poškodenú právnickú osobu aj v trestnom konaní a uplatňovať tak aj jej práva poškodeného v trestnom konaní, (ii) vyhlásenie konkurzu na majetok úpadcu má právne dôsledky týkajúce sa práv spojených s nakladaním s majetkom úpadcu, netýka sa iných práv poškodeného ako úpadcu v konkurznom konaní, v dôsledku čoho tak „*Štatutárne orgány úpadcu teda aj naďalej môžu byť aktívne a ak konajú v mene úpadcu musia konať s náležitou odbornou starostlivosťou.*“, pričom taký výklad neguje, resp. má spochybňovať opakované výsluchy správcu konkurznej podstaty obchodnej spoločnosti I & R Konkurzy a reštrukturalizácie, k.s. Bratislava, ktorý je v trestnom konaní opakovane vypočúvaný namiesto riadne zvolených konateľov poškodenej právnickej osoby BTG Holding, s.r.o., (iii) v dôsledku uznesenia prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 34/21/1000-25 z 5. mája 2023 došlo opatrením sudcu pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu sp. zn. 3Tp/6/2023 zo 16. mája 2023 k zrušeniu predošlého opatrenia o ustanovení obhajcu sťažovateľovi, ktorý mu bol ustanovený z dôvodu povinnej obhajoby, v dôsledku čoho tak sťažovateľ ostal bez obhajcu, pričom orgány činné v trestnom konaní pokračovali v prípravnom konaní vykonávaním ďalšieho dokazovania bez účasti obhajcu sťažovateľa, čím tak porušili nielen jeho základné právo na obhajobu, ale aj pravidlá spravodlivého súdneho procesu, (iv) orgány činné v trestnom konaní vedome ignorovali sťažovateľom predložené námietky, o ktorých tak nie je rozhodnuté už po dobu viac ako 2 rokov, (v) orgány činné v trestnom konaní sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe týkajúcej sa aplikácie § 211 ods. 1, 2 Trestného poriadku, pričom svoj odklon náležitým spôsobom nevysvetlili.

9. Na podklade uvedeného sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky Upovedomením sp. zn. IV/3Pz 18/24/1000-6 zo dňa 23.4.2024, Úrad špeciálnej prokuratúry GP SR Uznesením sp. zn. VII/3 Gv 34/21/1000-44 zo dňa 23.11.2023, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa (obvineného) proti Uzneseniu ČVS: PPZ-216/NKA-ZA4-2019 o vznesení obvinenia zo dňa 14.9.2023, porušili právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa Čl. 17 ods. 2, Čl. 46 ods. 1 a Čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. a právo sťažovateľa na obhajobu podľa Čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. a Čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Upovedomenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. IV/3Pz 18/24/1000-6 zo dňa 23.4.2024 a Uznesenie Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR Uznesením sp. zn.

VII/3 Gv 34/21/1000-44 zo dňa 23.11.2023 v spojení s Uznesením ČVS: PPZ-216/NKA-ZA4-2019 o vznesení obvinenia zo dňa 14.09.2023 sa zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky je povinná vyplatiť sťažovateľovi... finančné zadostučinenie v sume 5.000,- Eur...

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia ... ktoré je Generálna prokuratúra Slovenskej republiky povinná vyplatiť... “

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v nesúhlase sťažovateľa s posúdením kľúčovej právnej otázky jeho trestného stíhania, a to potreby udelenia súhlasu s jeho trestným stíhaním zo strany poškodenej obchodnej spoločnosti BTG Holding, s.r.o., Kalinčiakova 555/30, Modra, IČO 35 759 089, podľa § 211 ods. 2 Trestného poriadku, ktorú sťažovateľom označení porušovatelia zhodne posúdili v dôsledku právneho názoru najvyššieho súdu vyjadreného v uznesení sp. zn. 4 Tost 13/2023 z 20. júna 2023 (bod 3) v neprospech aplikácie § 211 ods. 2 Trestného poriadku. Sťažovateľ považuje z dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti takýto výklad aplikácie § 211 ods. 2 Trestného poriadku v jeho veci za porušenie primárne jeho práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s porušením právnych princípov podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 49 ústavy a v sekundárnej rovine sa domáha vyslovenia porušenia práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru.

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K právomoci ústavného súdu všeobecne:

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

17. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

18. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

19. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

III.2. Porušenie označených práv sťažovateľa napadnutými uzneseniami policajtky a prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry:

20. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal proti uzneseniu policajtky ČVS: PPZ-216/NKA-ZA4-2019 zo 14. septembra 2023 sťažnosť podľa

§ 185 a nasl. Trestného poriadku, o ktorej rozhodol prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry svojím uznesením č. k. VII/3 Gv 34/21/1000-44 z 23. novembra 2023 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Následne sťažovateľ napadol uznesenie prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/3 Gv 34/21/1000-44 z 23. novembra 2023 mimoriadnym opravným prostriedkom podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, ktorému generálny prokurátor nevyhovel, o čom vyrozumel sťažovateľa svojím písomným upovedomením č. k. IV/3 Pz 18/24/1000-6 z 29. apríla 2024. Je teda zrejmé, že právomoci ústavného súdu rozhodnúť o sťažnosti proti napadnutému uzneseniu policajtky predchádzala právomoc prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry a právomoci ústavného súdu rozhodnúť o napadnutom uznesení prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry predchádzala právomoc generálneho prokurátora v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť proti napadnutým uzneseniam policajtky a prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.3. Porušenie označených práv sťažovateľa písomným upovedomením generálneho prokurátora:

21. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov.

22. V súvislosti s uplatňovaním princípu subsidiarity ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia označených práv sťažovateľov v prebiehajúcom trestnom konaní vo svojej judikatúre vychádza z právneho názoru, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09). Ústavný súd teda zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (III. ÚS 79/02), prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

23. Ústavný súd teda v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných právnych noriem. Spravidla až po jeho

skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09).

24. Predostretú, už ustálenú rozhodovaciu prax ústavný súd rekapituloval aj vo svojom náleze sp. zn. IV. ÚS 212/2022 z 28. júna 2022 publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 31/2022, v ktorom opakovane prízvukoval, že „Možné porušenie základného práva na inú právnu ochranu, ktoré patrí obvinenému v predsúdnom trestnom konaní (ako aj porušenie s dotknutým právom ostatných vecne súvisiacich základných práv), je v reľazci subsidiarity preskúmané (okrem samotného predsúdneho konania, kde je jeho garantom prokurátor) prostredníctvom korekčných procesných mechanizmov v súdnom konaní (teda využitím práva na súdnu ochranu), keď k uznaniu viny zo spáchania trestného činu môže dôjsť len súdom. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s určitými výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými (ani v naostatok uvedenom prípade by však prieskum ústavného súdu zásadne nemal zasahovať do podstaty vzneseného obvinenia, o ktorom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, resp. neboli vyčerpané zákonné prostriedky priznané obvinenému zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd). Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (pozri napr. aj uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 80/2022-16 z 15. februára 2022). Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) pritom vyplývajú z II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého dielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku.“. Ako primárne relevantné je v kľúčovej súvislosti namietanej sťažovateľom ustanovenie § 215 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku, ktoré je aplikačne bez ohľadu na právoplatne vznesené obvinenie v prípade akceptácie sťažovateľových argumentov „prvé na rade“ (po ňom potom nasledujú v procesnej následnosti ďalšie postupy).

25. Po rozhodnutí vo veci samej v prípade podania obžaloby, teda ak sťažovateľ nebude so svojou argumentáciou úspešný v prípravnom ani prvostupňovom súdnom konaní (teda ak nebude trestné stíhanie zastavené a bude rozhodnuté rozsudkom), nasleduje uplatnenie opravných prostriedkov. V odvolacom konaní je možný postup podľa § 320 ods. 1 písm. c), § 281 ods. 1, § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku. Ako samotný sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, následnou možnosťou v prípade jeho neúspechu je v Trestnom poriadku upravený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku.

26. Ústavnému súdu je známy právny názor vyslovený v jeho náleze č. k. II. ÚS 185/2020-70 z 27. augusta 2020, avšak rozhodovacia prax ústavného súdu sa v procesnom kontexte pri zohľadnení princípu subsidiarity aktuálne ustálila tak, ako to zodpovedá už citovanému nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 212/2022 z 28. júna 2022 publikovanému v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 31/2022 (bod 24 tohto odôvodnenia), teda so záverom nevstupovať do rozhodovacej právomoci orgánov verejnej moci (orgánov činných

v trestnom konaní a súdov) v momente konania, v ktorom môžu samy napraviť využitím sťažovateľom dostupných reparačných mechanizmov v korekčnom reťazci zistené nedostatky pri ich postupe alebo rozhodovacej činnosti, a preto ústavný súd nepristúpil k vecnému prieskumu v rozsahu námietok ústavnej sťažnosti.

27. Ústavný súd teda v okolnostiach danej veci konštatuje, že trestná vec sťažovateľa sa v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nachádzala v tzv. prípravnom konaní, keď o dôvodnosti, a teda zákonnosti a ústavnosti jeho trestného stíhania meritórne zatiaľ všeobecný súd nerozhodoval. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi ako obvinenému a prípadne aj v ďalšom štádiu trestného konania (po prípadnom podaní obžaloby) ako obžalovanému právne účinným spôsobom namietat' porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou. Teda samotné vyšetrovanie v predmetnej trestnej veci nie je skončené a postavenie sťažovateľa ako strany trestného konania mu už v rámci prípravného konania dáva postavenie a tomu korešpondujúcu plnú potenciú aktívne zasahovať do objasňovania skutkovo relevantných okolností a skutočností mu za vinu kladených. Otázka dôvodnosti vznesenia obvinenia je predmetom celého trestného konania a ústavnému súdu v tejto súvislosti náleží zaoberať sa otázkou ochrany základných práv a slobôd zásadne až po jeho skončení s výnimkou mimoriadnych situácií, napríklad ak je súčasne dotknutá osobná sloboda jednotlivca väzbou (vo vzťahu k samotnej väzbe, nie vo vzťahu k rozhodovaniu o vine), teda po vyčerpaní všetkých procesných prostriedkov, ktoré obvinenému/obžalovanému Trestný poriadok poskytuje. To sa týka kľúčovej námietky súhlasu poškodeného ako podmienky prípustnosti trestného stíhania, ako aj ostatných sťažovateľom namietaných pochybení postupu v prípravnom konaní.

28. Ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v tejto jej časti z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu